

วันที่หนึ่ง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้เป็นวันชีววิถีใช่ไหม? วันนี้เป็นวันถืออะไร? เขาจะถือให้เป็นมงคล วันนี้ต้องเป็นมงคลทุกอย่างเป็นมงคลหมด เห็นไหม เป็นวันถือ พุทธอะไรต้องให้เป็นแง่บวกหมด ถึงว่าละ มันเป็นมงคลจริงๆ เลยนะ ชิววิถี วันที่หนึ่ง วันขึ้นปีใหม่ไง

วันขึ้นปีใหม่วันที่หนึ่ง เห็นไหม เป็นมงคลขนาดที่ว่าพระสารีบุตรถามนักบวชนอกศาสนา เวลาเดียวกันนะ “หนึ่งไม่มีสองเป็นอะไร?” หนึ่ง...หนึ่ง...ถามปัญหากัน “หนึ่งคืออะไร?” วันนี้วันชีววิถี วันที่หนึ่ง ถ้าเป็นวันที่หนึ่งวันมงคลทุกวันมันก็ดีสิ (หัวเราะ) วันเป็นมงคลไง วันเป็นมงคลวันที่หนึ่ง แต่มันเป็นวันมงคลวันที่หนึ่งแล้วมันก็สอง สาม สี่ ไป เห็นไหม หนึ่งเป็นวันเริ่มต้น เราเริ่มต้นปีที่ดี เป็นนักขัตฤกษ์ เป็นประเพณีวัฒนธรรมที่จำสืบทอดๆ กันมา ว่าวันนี้ควรจะให้เป็นมงคล แล้วไม่ยอมทำอะไรเลย พยายามไม่ทำ กลัวทั้งปีมันจะเสียหายไปไง ในทั้งปีมันจะทำให้เราทุกข์ไม่ดีกว่าไหมดี ก็เลยตั้งเป็นมงคล ถึงว่าเป็นมงคล หนึ่ง...วันที่หนึ่งเป็นมงคล

พระสารีบุตรถามว่า “หนึ่งไม่มีสองคืออะไร?” มันเป็นไปได้เฉพาะใจที่ทำได้ไง มันเป็นไปได้เพราะตามความเป็นจริง แต่ตามสมมุติหรือตามหลักสากลโลกเป็นไปได้ หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า ไป คือว่ามันเป็นหนึ่งไป มันเป็นสอง เป็นสาม

แล้วความคิดก็เหมือนกัน คือว่าเป็นหนึ่งคือใจมันเป็นประธาน ใจมันตั้งมั่น ใจเป็นหนึ่ง ใจเป็นหนึ่งใจไม่มีสอง ไม่มีแบ่งแยกคุณค่า ดีหรือชั่ว เห็นไหม มันพ้นจากการให้ค่าไป แต่ในเมื่อมันยังมีการให้ค่าอยู่ มันก็ต้องมีดีและไม่ดีอยู่วันยังค่ำ ดีและไม่ดี เห็นไหม พอใจและไม่พอใจ

แต่ถ้ามันวันแรกนี่มันเป็นความสุข เป็นการนัดพบเครือข่าย มันก็มีความสุข เป็นความสุขนี่มันก็พอใจ เป็นความพอใจมันจะยึดอันนั้นเอาไว้ตลอดไปได้อย่างไร?

แต่ในเมื่อต้องการให้ยึดอันนั้นไว้ตลอดไป ยึดให้สิ่งนั้นมันเป็นมงคลตลอดปีเลย อย่างนี้เป็นมงคลตลอดปี ถ้าปีไหนดีก็ว่าดีไป เพราะดีเพราะวันนี้ แต่จริงๆ แล้วมันคือว่าถ้ามันดีเพราะตรงนี้ ธรรมคืออะไรล่ะ? ธรรมเก่ากรรมใหม่ ธรรมคืออะไร?

กรรมดีกรรมชั่วนะ คนเกิดมาเกิดมาจากกรรม กรรมเป็นวิบากเป็นผลที่เราได้รับออกไป รับผิดชอบชั่วมันอยู่ที่การที่เรารับผล มีผลของกรรมเสริมมา นั่นคือกรรมเก่า กรรมใหม่คือกรรมที่ปัจจุบันที่กำลังปฏิบัติกันอยู่ขึ้นมา นี่กรรมใหม่ กรรมอันนี้ เราทำดีก็ต้องได้ดี ถ้าวันนี้วันที่หนึ่ง วันชีววิค เห็นไหม วันที่หนึ่งทำดี พรุ่งนี้ก็ต้องดี วันนี้ดีพรุ่งนี้ก็ดี คิดต่อไปนะ ถ้าทำความดีมันดีต่อไป เพราะนี่คือกรรมใหม่

มันอยู่ที่การกระทำ อยู่ที่กรรมการกระทำของเราทำดีหรือไม่ดี ทำไม่ดีแอบทำที่ไหนมันก็ให้ผล ลับหลังที่ไหนก็ให้ผล ไฟ...จุดที่ไหนมันโดนเรานั้นก็ร้อนทั้งนั้นล่ะ ถึงที่ลับที่แจ้งไฟนั้นร้อนหมด เห็นไหม กรรมดีทำดีต้องได้ดี

แต่ผลของความดีมันได้มาซ้ำใจ ผลของความดี เราทำความดีแล้วอยากว่าอยากได้ดีตามที่ว่าเราทำแล้วเราความดีกันหมด เด็กๆ นี่มันแค่ว่าประจบผู้ใหญ่มันก็อยากได้ดี ความดีของเด็กๆ เห็นไหม ความดีของเด็กๆ ความดีของผู้ใหญ่ แล้วมันมองเห็นความดีต่างกัน เราทำความดีควรจะได้รับความดี ทำไมไม่เห็นได้ความดี?

เราไปทำผิดคน ผิดกาลเทศะ ผิดใจของเขา ใจของเขาไม่ได้คิดถึงคุณงามความดีขนาดนั้น คุณงามความดีของเขาว่าแค่เขาพอใจ แล้วความพอใจของคนก็ไม่เหมือนกัน ถึงว่านานาจิตตังใจคนชอบสิ่งใด ถ้าเราให้สิ่งที่ตรงกับเขาชอบ เขาก็ว่าดี ถ้าเราตรงให้สิ่งที่เขาไม่ชอบ มันก็ว่าไม่ดี

สิ่งที่เขาว่าไม่ดีๆ ของเขา แต่ถ้าเราทำความดีของเรา เราสบายใจก่อน เราตั้งใจทำความดีของเรา เราสละออกไป ทานคือการให้ ผู้ให้กับผู้รับต่างกัน ผู้ให้มันมีความสุขมากกว่า เห็นไหม ผู้รับเขาก็ได้รับความสุขจากเราก็รับจากเราไป ถึงจะเป็นนั่นไป นั่นคือทาน

การให้เป็นประโยชน์สำหรับที่เราให้ นี่เราให้นะ เราให้ความดีกับเขา เราสอนวิชาการทุกอย่าง คุณงามความดี การประสบสัมพันธ์ทางโลก เห็นไหม เราสัมพันธ์กัน มันต้องมีกระทบกระทั่งกัน ความกระทบกระทั่งกันในทางของโลก ถ้าเราให้อภัย เราคัดเลือก อย่างนี้ใครเป็นคนควบคุมมัน? ใครเป็นคนควบคุมสิ่งที่ว่าการกระทบกระทั่งอันนั้น?

ถ้าเราเป็นฝ่ายรับ เห็นไหม เราเดือดร้อน เราเป็นฝ่ายรับ เพราะสิ่งที่กระทบกระทั่งมา เราเก็บทั้งหมดนี้มา ถ้าเราไม่เก็บ เราแยกแยะได้ สิ่งนั้นไม่สมควร สิ่งนั้นมันเป็น...

กรรมเก่า-กรรมใหม่ เห็นไหม สิ่งที่เป็นกรรมเก่ามันปฏิเสธไม่ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นมากับเรา บางอย่างเกิดขึ้นกับเรา เราไม่ต้องการ มันก็อยู่กับเราไป ลูกก็เหมือนกัน เห็นไหม ลูกเกิดมามีดีแล้ว ไปสว่าง ลูกเกิดมา เห็นไหม เกิดมาดีเกิดมาไม่ดี เกิดมากับเรา เกิดมาสว่าง อยู่สว่าง ไปสว่าง เกิดมาสว่างไปมืด นี่มันอยู่ที่กรรมเก่าของเขาอันหนึ่ง อยู่ที่การอบรมบ่มนิสัยของเราอันหนึ่ง เห็นไหม สิ่งแวดล้อมนะมีส่วนมากเลย

แต่ในครั้งพุทธกาลนะ เป็นโจรก็มีนะ เป็นสามีภรรยาคู่หนึ่ง เห็นไหม สามีเป็นนายพราน ภรรยาไม่เห็นด้วย เวลาหีบของ สามีภรรยาเขาต้องอุปัฏฐากกัน ให้หีบเครื่องมือออกล่าสัตว์ แล้วตั้งความในใจว่า “เราไม่เห็นด้วย เราไม่เคยเห็นด้วยเลย” แต่ในเมื่อเป็นสามีภรณาก็ช่วยเหลือกันเพราะว่ามันเป็นหน้าที่ ให้สามีไปเพื่อจะหามาจุนเจือนะ หามาจุนเจือในการเป็นอยู่ให้อาหารไปเพื่อล่าสัตว์ แต่ไม่เคยเห็นด้วยเลยนะ อยู่ในพระไตรปิฎก เรื่องนี้อยู่ในพระไตรปิฎก สุดท้ายถึงเวลาสิ้นถึงอายุขัย เห็นไหม เวลากรรมมันให้ผล สามีตกรก ภรณานั้นไปสวรรค์

นี่ทำต่างกัน อันนี้เพราะว่าความตั้งใจ แต่ในเมื่อถ้าเป็นกรรมของเราที่ว่าพ่อแม่หามา มีอยู่นะ พระอยู่กับเราองค์หนึ่งบอกว่า “ขนาดว่าหลับตาไป เห็นตัวเองปีนอยู่บนยอดหล้านอก”

เราก็สงสัย เป็นเพราะอะไร? ถามว่า “พ่อแม่อาชีพอะไร?”

“พ่อแม่อาชีพสรรพากร มีอาชีพพวกสรรพากร พวกเก็บภาษี แล้วมีอาชีพนั้นมา”

หามาไง ลูกไม่รู้เรื่องเลยนะ ลูกอยู่ในพ่อแม่ นั้น ใช้เงินกินหาอยู่ไป แต่มันไม่เหมือนกับ สามีภรรยาคู่นี้ สามีภรรยาคู่นี้รู้ว่าผิดรู้ว่าถูกแล้วไม่เห็นด้วย แต่ก็ใช้เพราะสามีหามาที่ต้องใช้ในครอบครัวนั้น ทำไมสามีไปนรก ภรรยาไปสวรรค์ล่ะ?

เพราะว่าเจตนาตั้งใจ ความเป็นไป กรรมเก่า-กรรมใหม่ แต่เรื่องของเรที่ว่าพระเห็นไปนะ เด็กไม่รู้ใจ นี่สิ่งแวดล้อม จะซัดเข้ามาให้ดูว่าสิ่งแวดล้อมไป ว่าสิ่งแวดล้อมทำให้คนดีหรือคนไม่ดี มันมีส่วนอยู่เหมือนกัน

แต่ถ้าหัวใจดี สิ่งแวดล้อมขนาดไหน หัวใจมันทำได้ ในวงของใจนั้น คนดีก็มี ในวงของผู้ดี ผู้ดีใครคิดไม่ดีก็มี นั่นเพราะว่าสิ่งความคิดนี้มันอยู่ในหัวใจใจ จิตมันถึงไม่ตั้งมั่นใจ จิตไม่ถึงเป็นหนึ่งใจ พระสารีบุตรว่า “จิตเป็นหนึ่ง หนึ่งคืออะไร?”

เขาตอบกันว่า “หนึ่งคืออันนั้น หนึ่งคืออันนั้น...”

ผิดหมดเลย! หนึ่งคือธรรมที่เป็นหนึ่ง เอโก ชัมโม ธรรมที่เป็นเอก เห็นไหม มันเป็นหนึ่งในเดียว มันไม่เป็นสองออกไป มันขยับออกไปมันเป็นแค่เงา เห็นไหม แค่เงาที่ออกไปเสวย จิตกระเพื่อมออกเสวยอารมณ์ จิตไม่เสวยอารมณ์ จิตมันก็อยู่ว่างของมันตลอดเวลา แต่ธรรมชาติอันนี้อยู่ไม่ได้ ธรรมชาติของใจมันต้องแปะเกาะเกี่ยวไป เหมือนเด็ก หัดเดินนี่ต้องเกาะกับสิ่งที่ว่าเกาะกับเชือก เกาะอะไรหัดเดินไป

ใจธรรมชาติของมันนะ มันไม่มี มันแสดงตัวออกมา มันอาศัยอารมณ์แสดงตัวออกมาตลอดเวลา ความคิดนี้แสดงตัวออกมา ถ้าไม่มีความคิดเลยมันก็ว่างอยู่อย่างนั้น แต่มันอยู่ไม่ได้ เพราะว่ามันไม่มีหัวใจ เพราะเราไม่ได้ฝึกฝนไว้

ถ้าเราฝึกฝนไว้ นี่จิตเป็นหนึ่ง การทำความผิดพลาดของเราแทบจะไม่มีเลย เพราะมันเข้าใจตลอดเวลา การคิดออกมา แร็บออกมา เสวยอารมณ์ จิตเสวยอารมณ์กระเพื่อมไปพร้อมกับสติสัมปชัญญะ เห็นไหม รู้ตัวเองตลอดเวลาว่าทำอะไร คิดดีคิดชั่วนี้มันจะพาคิด เห็นไหม นี่จิตเป็นหนึ่ง

ถึงว่าจิตเป็นหนึ่งนี้เยี่ยมที่สุด แต่ในเมื่อยังไม่เป็นหนึ่ง เรายังเป็นหนึ่งไม่ได้ เราทำไม่ได้ แค่เราว่าวันขึ้นปีใหม่ วันชีวอก เราก็อยากจะให้เรามีความสุข เรามีความสุขเราก็คิดผิดแล้ว มีความสุขในการประกอบอาชีพ มีความสุขในอะไร มีความสุขข้างนอกไป อันนั้นเป็นเครื่องอยู่อาศัยนะ เรื่องประกอบธุรกิจนี่เป็นเครื่องที่ว่าดำรงชีวิตออกไป เครื่องอยู่อาศัยที่ให้จิตนั้นไป อันนั้นเป็นส่วนหนึ่ง

แต่ถ้าทำจิตให้ตั้งมั่น มันอยู่ละเอียดอ่อนกว่านั้น เห็นไหม สิ่งนั้นจะลุ่มๆ ดอนๆ บ้าง อันนั้นมันก็เป็นผลของมัน เป็นผลว่ามีขึ้นมีลง ทุกอย่างต้องเป็นอนิจจังทั้งหมด มันไม่มีการทรงตัวตลอดเวลา ไม่มีตกไปตลอดเวลา แล้วไม่มีขึ้นที่สูงไปตลอดเวลา ซึ่งขยับเคลื่อนถึงสูงสุดแล้วมันต้องตกต่ำลงมา ถึงต่ำที่สุดแล้วมันก็ต้องแปรสภาพไป มันไม่อยู่ตรงนั้นเด็ดขาดเลย

ชีวิตเราถึงไม่แน่นอนไง พระพุทธเจ้าถึงบอก “ไม่ให้ประมาทในชีวิต” ไม่ให้ประมาทในความคิดของเรา ความคิดที่ประมาทนั่นนะ ความสุขอันนั้นเราจะมองอันนั้น เราก็คิดผิด ความคิดผิด เห็นไหม คิดแบ่งอารมณ์ไปเท่าไรแล้ว ไม่เป็นหนึ่งแล้วเพราะอะไร? เพราะใจมันไม่เป็นหนึ่งไว้ยู่ นี่เราต้องทำให้เป็นหนึ่ง

วันที่หนึ่ง วันชีวอกใจ เราก็ต้องตั้งใจ เข้าใจคำว่า “หนึ่ง” อันนี้ แล้วก็เป็นสองไปๆ สองนี้เป็นสมมุติ หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า นี่เป็นสมมุติทั้งหมด วันนี้ก็เป็นวันนี้ พรุ่งนี้ก็เป็นอย่างนี้ เป็นปัจจุบันไง มันก็เป็นหนึ่งได้ตลอดไป เห็นไหม วันที่หนึ่งก็วันนั้น วันที่สองก็วันนั้น เออวันนั้นไง เออวันที่เป็นวันนั้น เออวันปัจจุบัน มันก็เป็นฤกษ์ดีตลอดไป

แต่ไม่ใช่จะให้ หนึ่ง สอง สามนี้เป็นสมมุติให้ค่า เราเป็นคนให้ค่าเพื่อจะสื่อกับโลกของเขา โลกในโลกนี้เขาต้องใช้สมมุติเป็นสื่อกัน การสื่อของโลกเขาเราก็สื่อไปกับเขา แต่ใจเราไม่ไปกับเขา ฟังสิ! ใจเป็นหนึ่ง เห็นไหม อยู่กับโลกของเขา อยู่ไปกับเขาแต่ใจไม่ไปกับเขา ใจนี้เป็นเอกเทศของเรา

นี่ความสุขมันจะเกิดตรงนี้ไง ความสุขมันจะเกิดขึ้นมาจากภายในที่เราเข้าใจ เราเข้าใจเราก็ตั้งเป้าหมายชีวิตใจ ชิวอกทุกวันเลย ฤกษ์ดีทุกวันเลย ดีตลอดไปๆ เพราะเราตั้งใจของเราดี เราตั้งใจของเราดี ใจของเราดี เราทำอะไรก็ความผิดพลาด การควบคุมใจ เห็นไหม นี่ความสุขจริงมันอยู่ตรงนั้น

นี่ความคิดมันถึงว่าคิดไฮ้ตรงที่ทำงานก็ทำงานไป หน้าที่ทำงานเพราะคนเกิดมาแล้วต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ คนเรามีคุณค่าอยู่ที่ผลของงาน เห็นไหม คนนี้ทำแล้วประสบความสำเร็จ คนนี้ทำแล้วเจริญรุ่งเรือง เขาก็ให้ค่ากันตรงนั้น ให้ค่าตรงนั้นใครเป็นคนให้ค่า? สังคมให้ค่า

แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้ให้ค่า พระพุทธเจ้านะ ธรรมไม่เคยให้ค่าสิ่งนั้น ธรรมไม่เคยให้ค่าเลย คุณในสมัยพุทธกาลนะ มีอยู่นะ พระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์ รูปประณีตมาก สวยมาก จนคนต้องมานั่งมองนะ มีพระมาติดพันในรูปของพระพุทธเจ้าว่าพระพุทธเจ้านี้มีรูปงามมาก นี่เป็นพระอรหันต์

แล้วก็มีพระอรหันต์เหมือนกัน ที่ว่าเตี้ยแคระมากจนพระไม่รู้ใจ ไปลูบหัวเล่นใจ นั่นก็พระอรหันต์เหมือนกัน นี่พระอรหันต์ จนพระพุทธเจ้าเตือนพระนะ “ภิกษุทั้งหลาย อย่าไปล้อเล่น นั้น

เป็นบาปเป็นกรรม พระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์นะ” พระไม่เข้าใจเพราะเห็นแต่รูปภายนอก เห็นไหม ก็ไปลูบเล่น พระพุทธเจ้าเตือนเข้าถึงยอมรับเข้าใจว่าจะไม่ไปทำอีก เพราะว่าจิตอันนั้นมันบริสุทธิ์แล้ว ไปลูบเล่นอยู่อันนั้น

อันนี้จะเปรียบเทียบให้เห็นว่าความเห็นของวัตถุ มันเห็นวัตถุ ความสังคมให้ค่าต่างกัน แต่พระพุทธเจ้าให้ค่า เห็นไหม จะเตี้ย จะแคระ จะแกร็นก็เป็นพระอรหันต์ จิตบริสุทธิ์เหมือนกัน จะเป็นองค์ที่ว่าเป็นพระนันทะ เป็นพระพุทธเจ้า รูปร่างสวยงามมากก็จิตบริสุทธิ์เหมือนกัน มีค่าถึงความบริสุทธิ์เหมือนกัน

มีความสุขใจ มีความสุขของใจ ใจนี้มีความสุขเหมือนกัน พระพุทธเจ้าเห็นค่าตรงนั้น เห็นความสุขของใจ เราก็ต้องว่าสังคมให้ค่า สังคมให้ค่าเราก็ไปกับสังคม เพราะเราอยู่ในโลก เรามีปากมีท้อง เราต้องหาชีพหาเลี้ยงตัวเอง หาเลี้ยงวงศาณาญาติ อันนั้นเป็นหน้าที่ของเราเพราะเราเกิดมามีปากกับมีท้อง

ถึงว่าเป็นญาติโดยธรรม คนเกิดมามีปากมีท้อง มีสุขมีทุกข์เหมือนกัน นี่ญาติธรรม เป็นญาติเหมือนกัน มีความจำเป็นเหมือนกันทั้งหมดเลย แต่เราก็หาความจำเป็นอันนั้นไว้สำหรับโลกนี้ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วใจละ? ใจจะมีอะไรให้เป็นสมบัติของใจ? ให้เป็นสมบัติของความสุขจริงที่พระพุทธเจ้าให้ค่าอันนี้ไง?

พระพุทธเจ้าให้ค่าอันนี้ ให้ค่าของใจ ก็ว่าในความสุขต่างๆ ในความสุขของโลกนี่คือ ความรุ่มเย็นของหัวใจ ในครอบครัวมีความสุขรุ่มเย็นอันนั้นเป็นบุญกุศล บุญกุศลอยู่ที่ความสุขของใจนี่ นี่คือนุญ นุญในหลักของศาสนา บุญคือความสุขใจ พอใจ ใจนี้มีความสุขสดชื่นของใจ

เพราะใจมันสดชื่น คนมีบุญนะ ไปที่ไหนคนก็เห็นอัธยาศัยดี คนๆ นี้เป็นคนดี คนๆ นี้มันแบบว่ารุ่มเย็นไปหมด มันก็ขับให้ร่างกายนี้ออกมาแล้ว ให้ร่างกายนี้ผ่องใส ให้ร่างกายนี้เป็นไปตามที่ว่ามีบุญกุศลเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงอยู่

พอนี้ออกไป สังคมก็ต้องยอมรับขึ้นมา การทำงานก็ง่ายขึ้น มันส่งผลกลับมาไง การทำงานง่ายขึ้น ในความร่วมมือมากขึ้นในโลกมากขึ้น ความเป็นไปในชีวิตมันก็มีแต่ความสุข นี่คนบุญ ถ้าเราเอาตรงนี้ก่อน แต่เราไม่ได้คิดตรงนี้ เราไปยึดเป้าหมายหลักผิด ไปยึดเป้าหมายวัตถุก่อน แล้วเราก็พยายามกว้านเอาความรื้อนนะมาเผาใจของตัว

